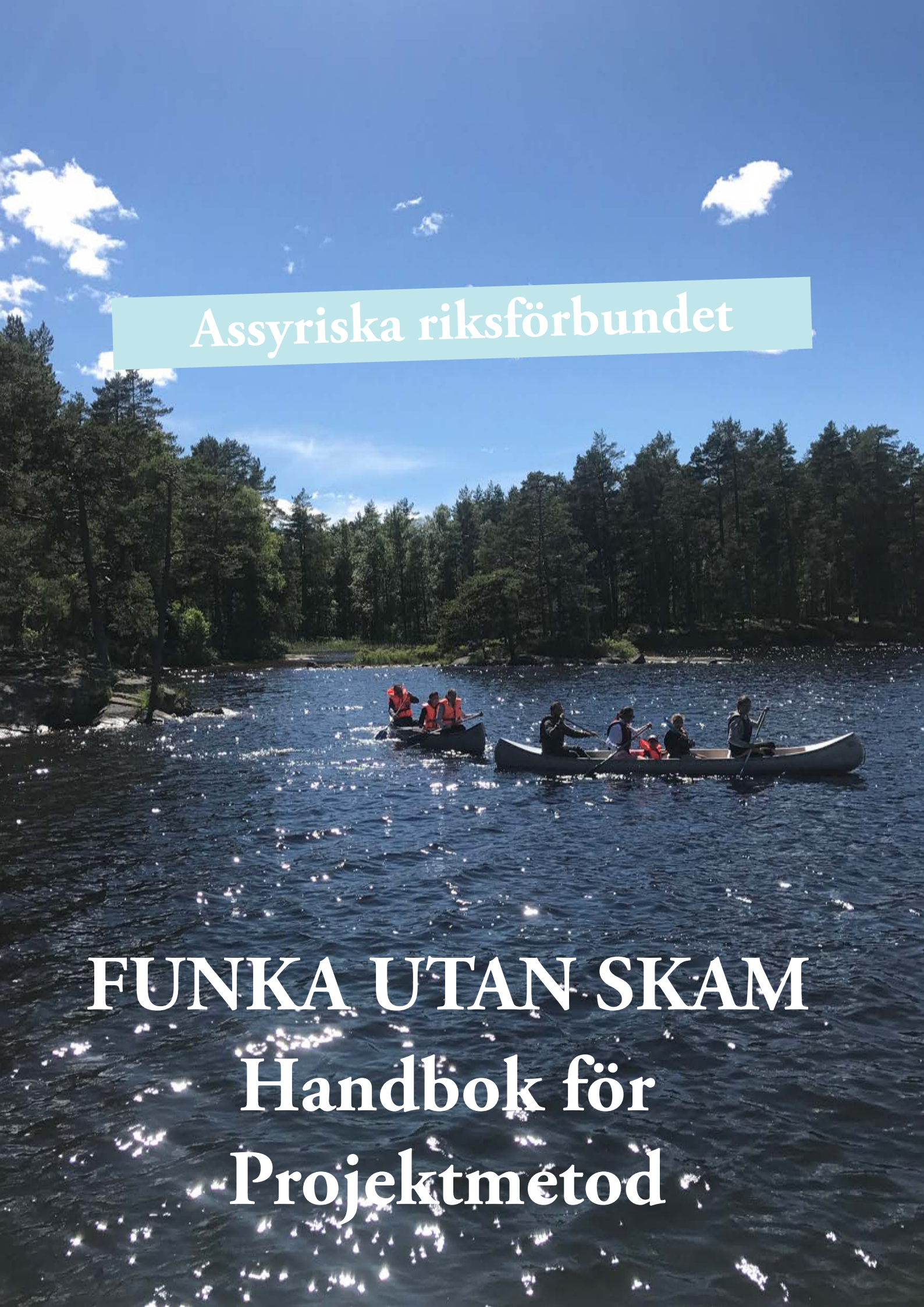

The background image shows a serene lake scene under a bright blue sky with scattered white clouds. Two canoes are on the water; the one in the foreground is larger and carries four people, while the one further back is smaller and carries three people. The shoreline is lined with a dense forest of tall, dark evergreen trees. The water's surface is dark and reflects the sunlight, creating a shimmering effect.

Assyriska riksförbundet

FUNKA UTAN SKAM

Handbok för Projektmetod

Utformning av projektmetod: Peter Carlsson, Maria Kaplo, Afram Yakoub

Författare: Maria Kaplo

Layout: Assyriska riksförbundet

Foton: samtliga foton är från aktiviteter under FUS-lägret

Copyright Assyriska riksförbundet 2018

Innehåll

<i>Inledning</i>	<i>sid 4</i>
<i>Samarbete</i>	<i>sid 6</i>
<i>Deltagare</i>	<i>sid 10</i>
<i>Bemötande</i>	<i>sid 20</i>
<i>Lärdomar</i>	<i>sid 22</i>
<i>Utmaningar</i>	<i>sid 29</i>
<i>Planering</i>	<i>sid 31</i>
<i>Uppföljning</i>	<i>sid 35</i>
<i>Dialog med huvudman</i>	<i>sid 36</i>

INLEDNING

Funka utan skam är ett projekt som finansierats av Allmänna Arvsfonden och som har drivits av Assyriska Riksförbundet tillsammans med samarbetsorganisationerna DHR, Neuroförbundet och Reumatikerförbundet. Projektet varade under två år och har riktat sig till målgruppen svenskassyrer som på något sätt är berörda av funktionsnedsättning.

Varför skapades detta projekt?

Personer med funktionsnedsättning och personer med utländsk härkomst riskerar att drabbas av en dubbel utsatthet. Det är inte bara till följd av svårigheten att komma till ett nytt land och lära sig om hur samhället fungerar utan med en funktionsnedsättning tenderar personer med utländsk bakgrund även att i en högre grad isolera sig.

Att dessa individer isolerar sig beror dels på bristande språkkunskaper men också på att de inte vet om vilka rättigheter och möjligheter som finns att få stöd och hjälp i Sverige. Traditionenligt är det inte heller samhällets ansvar i hemländerna utan familjens ansvar att ta hand om familjemedlemmar med funktionsnedsättning.

Något som även lever kvar från assyriernas tidigare liv i mellanöstern är att det kan vara skambelagt för familjen att erkänna att en familjemedlem har en funktionsnedsättning. Det är en skam som drabbar både personer med funktionsnedsättningen men också hela familjen som får en lägre status i det samhällets ögon. Många som har en synlig funktionsnedsättning isolerades därför ifrån samhället.

Myndigheterna i Sverige har idag svårt att nå ut till denna grupp för att erbjuda den hjälp och det stöd som de skulle ha rätt till.

Varför just svensk-assyrer?

Projektet är ett initiativ från Assyriska Riksförbundet. Anledningen som ligger till grund är det brinnande engagemang som riksförbundet har för att hjälpa sina medlemmar i sin helhet, oavsett ålder, benämning, eller funktionsnedsättning.

Vi går ut med denna metodhandbok för att inspirera andra etniska förbund att göra samma sak. Metodhandboken finns tillgängligt för samhället att ta del av och kan användas av kommuner, myndigheter, andra projekt, rehabiliteringscenter m.fl. Därav kan andra aktörer på marknaden som är intresserade av att kopiera konceptet, få tips och råd om hur ett liknande projekt kan drivas.

Arvsfonden

Allmänna Arvsfonden är en svensk statlig fond dit medel tillfaller från de dödsbon som inte har någon arvinge. Dessa medel går i sin tur tillbaka till samhället i form av projektmedel i olika former och storlekar. Funka utan skam är en del av Arvsfondens satsning "Egen kraft", som riktar sig till personer med funktionsnedsättning.

Syfte

Projektet syftar till att vara med och skapa ett mer tillgängligt samhälle för personer med funktionsnedsättningar, framförallt inom etniska minoriteter. Under projektet är det följande tre teman som kommer att vara genomgående i arbetet:

- Rättigheter – Upplysa och betona vilka rättigheter man har som person med funktionsnedsättning eller anhörig till en person med funktionsnedsättning.
- Empowerment – Stärka individer som har en funktionsnedsättning.
- Skam – Arbeta för att motverka och förebygga skam.

1. SAMARBETE

Samarbete är när flera personer, grupper, organisationer eller länder genomför arbetssuppgifter för att tillsammans uppnå gemensam nytta. Det är motsatsen till konkurrens, där man arbetar självständigt för egennytta. Genom att ha olika samarbeten i ett projekt ökar möjligheten till att projektet uppnår sina mål, vilket kan resultera i att fler aktörer påverkas positivt. Vad för samarbeten kan man ha och vilka ska man då samarbeta med? Tänk kreativt. T.ex. kan man samarbeta med olika läger anläggningar, hotellverksamheter, företag, kommuner, andra projekt och organisationer. Man kan ha samarbeten under hela projekttiden och man kan samarbeta i enskilda aktiviteter. Det gäller att hitta det gemensamma värdet för båda parterna.

a) Samarbetspartners

I projektet har vi haft olika typer av samarbetsrelationer, bortsett från Allmänna Arvsfonden som bidrar med medel för projektet har vi behövt upprätta samarbetspartners. Arvsfonden ställer sig positivt till samarbete mellan flera aktörer och därmed har vi lagt stor vikt i att hitta bra samarbetspartners som tillsammans med oss ville driva projektet. I kapitel 6 om "Planering" kan du läsa mer om andra typer av samarbeten.

Då en stor del av projektet handlar om att ge Empowerment till målgruppen via information, behöver vi organisationer som är sakkunniga i frågan om funktionsnedsättningar. Assyriska Riksförbundet är ett etniskt förbund och är själva inga experter inom området och har därmed tillfrågat partners som specifikt fyller detta kriterium. Våra samarbetsorganisationer är olika patientorganisationer som dagligen arbetar med frågor om funktionsnedsättningar; Neuroförbundet, Reumatikerförbundet och DHR.

Vi sökte även efter partners som har haft erfarenheter av att driva Arvsfondsprojekt då dessa organisationer har en etablerad

förståelse över kulturen som omfattar projekt finansierat av Arvsfonden. Har ni en annan huvudman är det klokt att se vilka potentiella organisationer som drivit liknande projekt finansierade av samma huvudman. Alla huvudmän har olika organisationskulturer och har därmed unika sätt att se på, driva och redovisa projekt. Har samarbetsorganisationerna en gemensam förståelse över denna kultur så kommer det att förstärka ansvarskänslan hos samarbetspartners samtidigt som ni kan dela erfarenheter.

Vad kan samarbetsorganisationen tjäna på att engagera sig i ert projekt? Bortsett från de budgeterade medel som är avsatta för samarbetsorganisationerna, behöver organisationerna antingen vilja arbeta med samma målgrupp som ni, eller redan arbeta med den målgruppen. Genom att nätverka kan man hitta det gemensamma värdet i att driva projektet tillsammans och därav uppkommer möjligheten till samarbete. I vårt fall ville våra samarbetspartners nå ut till en målgrupp som de haft utmaningar att nå ut till, nämligen grupper med invandrabakgrund som på något sätt är berörda av normbrytande funktionsvariationer.

Sammanfattning

- Inled samarbeten som har tidigare erfarenheter av att driva liknande projekt.
- Sök efter samarbetspartners som redan arbetar med eller vill arbeta med samma målgrupp som ni.
- Fundera på vilka gemensamma förutsättningar som kan uppkomma av att samarbeta.

b) Relation

För att upprätthålla en god relation till våra samarbetspartners har vissa punkter varit kritiska att ha i åtanke. Ett avtal behöver upprättas med samarbetsorganisationerna där villkor, uppgifter, roller, ansvar, arbetsbelastning, fakturering och arvode berörs.

Varje organisation bör därefter utse en engagerad, erfaren och pålitlig kontaktperson med integritet som representerar samarbetsorganisationen i projektet. Varje representant behöver vara ordentligt påläst om projektet, dess mål och aktiviteter. Bortsett från att detta medför en gemensam ansvarskänsla så förebygger det även konflikter, då alla parter är väl medvetna om uppgifterna och därmed förväntningarna på sitt arbete och sin roll. Det är viktigt att representanterna i projektet arbetar med respekt och ödmjukhet för att tillsammans uppnå projektets uppsatta mål.

Som i alla relationer är det viktigt att tillsammans gå igenom och diskutera utmaningar och svårigheter, det är viktigt att vara transparent. Är man transparent i dessa frågor öppnar man upp för att ta vara på varandras erfarenheter och kunskaper och man kan tillsammans arbeta för att skapa en strategi. Dessa typer av frågor är något som för projektgruppen närmare varandra och bidrar till en god relation.

Det är viktigt att vara beredd på att konflikter och diskussioner kan uppkomma. Därför behöver projektgruppen tillsammans komma överens om en konflikthantering som sedan undertecknas av samarbetsorganisationerna. Konflikthanteringen kommer att fungera som en guide av åtgärder vid eventuella missförstånd eller konflikter. Man bör fundera över frågor som: Hur ska en samarbetsorganisation förhålla sig om deras representant inte uppfyller det som lovas? Hur ska samarbetsorganisationen agera om deras representant missköter sig? Vad händer om någon av parterna vill avbryta ett samarbete? Hur ska organisationerna förhålla sig i t.ex. media vid ett eventuellt avbrott i samarbete?

Frågor som dessa är inte inspirerande att arbeta med i början av ett projekt, men de är nödvändiga. Man kan likna detta till ett äktenskapsförord. Vissa ställer sig frågan: "Varför ska vi förbereda oss för ett avslut när vi planerar att aldrig skiljas åt?". I detta sammanhang behöver man reflektera över skillnaden på hur ett äktenskapsförord skulle se ut om man kom överens om den innan man gifte sig, jämfört med om man skulle fatta dessa beslut under jobbiga omständigheter och konflikter. Har man upprättat en guide för konflikthantering innan problem uppkommer, är den ofta rättvis och formulerad på ett sätt som gör att alla parter vinner.

Sammanfattning

- Upprätta ett tydligt avtal med samarbetsorganisationerna där villkor, uppgifter, roller, ansvar, arbetsbelastning, fakturering och arvode berörs.
- Varje organisation väljer ut en engagerad, erfaren och pålitlig person med integritet som ska representera samarbetsorganisationen i projektet.
- Representanten behöver vara påläst om projektet, dess mål och aktiviteter.
- Projektgruppen ska vara transparent genom att diskutera och lösa utmaningar och svårigheter tillsammans.
- Inför ett projektstart behöver projektgruppen och organisationerna komma överens om en gemensam konflikthantering.

c. Kommunikationen

Det är viktigt med regelbundna projektmöten där man träffas och planerar projektet tillsammans. När man väl håller i ett möte är det mycket som diskuteras, många beslut som fattas och arbetsuppgifter fördelas. Det kan vara svårt att komma ihåg vad som sades eller vilka beslut som fattades efter att veckor passerat. För att det inte ska råda några tvivel om vad som behandlades under mötet är det viktigt att föra ett form av protokoll eller en minnesanteckning. Innan mötets start kan man komma överens om en person som antecknar allt som sagts under mötet, dessa anteckningar skickas till samtliga parter efter att mötet avslutats.

Bortsett från att minnesanteckningarna förebygger eventuella konflikter kring vem som skulle göra vad så kan man även använda det som underlag för att spåra projektgruppens arbete genom projektiden. Behöver man överlämna arbetet till någon annan kan personen snabbt sätta sig in i vad som gjorts och diskuterats genom att låta hen gå igenom samtliga minnesanteckningar. En annan fördel är att man smidigt kan göra en uppföljning i efterhand, t.ex. kan gruppen under nästkommande projektmöte titta på föregående mötesprotokoll och diskutera resultatet.

Det ska vara enkelt att kommunicera med sina projektmedarbetare och därför är det viktigt att förutom projektmöten kunna hålla regelbundna mejl- och telefonkontakt. Man ska kunna återkoppla, bolla idéer, gå igenom eventuella funderingar, stämma av något, följa upp eller ställa frågor utanför mötet också.

Sammanfattning:

- Det är viktigt för projektgruppen att träffas regelbundet för att planera och diskutera projektet.
- Projektgruppen bör föra protokoll eller minnesanteckningar under varje möte som senare skickas ut till samtliga.
- Hålla mejl- och telefonkontakt mellan möten för att återkoppla, bolla idéer, gå igenom funderingar, för en avstämning eller uppföljning.

2. DELTAGARE

a. Att identifiera och nå ut

Hur man kommunicerar med ett barn är inte densamma som när man kommunicerar med en förälder. En äldre person har nödvändigtvis inte samma närvaro i sociala medier som ett barn eller en yngre person kan ha. Lika viktigt är det därför att fundera på språket som kommunikationsvägen då alla har olika förutsättningar och intressen.

Funka utan skams målgrupp omfattade assyrier som på något sätt är berörda av funktionsnedsättning, detta är en väldigt nischad men ändå bred målgrupp. Det omfattar barn med fysiska eller intellektuella funktionsnedsättningar, barn/syskon eller föräldrar till personer med funktionsnedsättningar eller föräldrar med funktionsnedsättningar. Vi riktade oss till olika delar av målgruppen inför olika aktiviteter. Inför varje aktivitet behöver man därför identifiera vilken målgruppen är för att sedan analysera hur man på bästa sätt kan nå ut till den. Anordnar vi ett sommarläger för barn eller en veckoslutskurs för en äldre målgrupp och behöver vi anpassa vår kommunikation? Denna fråga kunde bland andra dyka upp inför våra aktiviteter.

Precis som att nepotism är en stark del av den arabiska affärskulturen så präglas assyrier av en stark familjeorienterad kultur. Detta är möjligtvis en följd av att assyrier i grunden härstammar från mellanöstern där samhället styrs av en kollektivistisk struktur till skillnad från det svenska individualistiska samhället. En person som härstammar från mellanöstern är vanligtvis mer familjeorienterad än en person som härstammar från norden. Det icke befintliga stödet från samhället i mellanöstern vad gäller funktionsnedsättning har förstärkt kollektivismen i familjeförhållanden då familjen inte har något annat

val än att söka stöd hos varandra. Detta är något som vi ser lever kvar i målgruppen i Sverige, och det har vi dragit nytta av i vår kommunikation till målgruppen.

Trots att vi har haft aktiviteter för olika målgrupper så har vi inte behövt anpassa språket så mycket, vi talade alltid till en vuxen målgrupp (oftast en förälder) även om aktiviteten är för barn. I vår målgrupp var det alltid en vuxen/förälder som fattade beslut, därför har vi alltid talat till dessa i våra marknadsföringskampanjer. Dock har vi prövat olika kommunikationskanaler och samtliga har varit nödvändiga för att få ut information: Sociala medier (Facebook-sidor och Facebook-grupper), Assyria TV, mejlutskick till lokala medlemsföreningar inom Assyrisk Riksförbundet, men även mejl direkt till medlemmar, annonsering i riksförbundets (och samarbetsorganisationernas) medlemstidning som skickas ut till alla medlemmar. Personliga telefonsamtal har ägt rum när vi blivit tipsade om eventuellt intresserade familjer.

Den starkaste form av marknadsföring har dock varit mun till mun ("Word of mouth") marknadsföring. I affärsvärlden är det när en kund blivit nöjd med en produkt/tjänst och sprider därmed ett gott rykte om företaget, detta leder till att fler vill köpa produkten. I vårt projekt sålde vi inte produkter eller tjänster, utan anordnade aktiviteter och vårt syfte var heller inte att sälja utan att fler skulle vilja delta aktiviteterna. Detta är alltså bland de få marknadsföringsstrategierna som endast kan ske efter att en aktivitet ägt rum. När deltagarna har närvarat på en aktivitet och haft en positiv upplevelse så talar de gott om projektet, vilket leder till en ökad chans att fler familjer får höra om projektet och eventuellt vågar ta steget till att själva delta vid nästa tillfälle. Därför är det inte bara

viktigt att tänka på marknadsföringen inför en aktivitet, utan att också tänka på hur denna upplevelse är i stunden kritisk för projektets framtida aktiviteter.

Sammanfattning

- Identifiera er målgrupp och forma en förståelse kring målgruppens karaktärsdrag för att bestämma språket i er kommunikation inför en aktivitet.
- Tänk på målgruppen i helhet och om målgruppen skiljer sig från aktivitet till aktivitet och anpassa kommunikationen inför en aktivitet.
- Det är även kritiskt att tänka på att leverera en bra upplevelse under en aktivitet för att den mäktigaste kommunikationen är den som målgruppen själva sprider d.v.s. "Word of mouth" marknadsföring.

b. Att delta trots skam-begreppet

För att få en större förståelse i hur man kan uppmuntra en målgrupp att delta trots skam-känslan behöver man först få en större inblick i vart denna skam-känsla härstammar ifrån. De samhällen som as-syrier härstammar ifrån har tillsammans med låginkomstländer begränsat med kunskap och resurser för att ge stöd åt barn med funktionsnedsättning. Därmed får barn med fysiska eller intellektuella funktionsnedsättningar varken samhällsservice eller skydd, vilket resulterar i att denna målgrupp redan från födseln tvingas in i ett utanförskap. Skam och stigmatisering i samhället bidrar till att föräldrar hellre gömmer undan sina barn istället för att registrera dem med funktionsnedsättning vid födseln. Det begränsade stöder och kunskapen från samhället tvingar målgruppen till utanförskap/icke-delaktighet i samhället. Ett annat direkt resultat av detta är att familjen naturligt kommer närmare varandra, då man inte har någon annanstans att vända sig till.

Detta beteendemönster lever kvar hos många svenskassyriska familjer än idag och man känner även igen samma karaktärsdrag hos andra målgrupper i Sverige som innehar någon form av invandrarbakgrund. Vi har varit i kontakt med en del grupper som har hört av sig där de upplever samma typ av utmaning, t.ex. somalier eller andra folkgrupper i mellanöstern.

Hur kommer det sig då att det fortfarande finns familjer berörda av funktionsnedsättningar i Sverige hellre stannar hemma än att aktiveras, ingå i gemenskap eller delta i föreningslivet? Sveriges samhällsstruktur skiljer sig från ovannämnda bristfälliga samhällen vad gäller funktionsnedsättning och påstås vara bland det mest utvecklade länderna i världen.

Vi har i vårt projekt funnit att det kan vara på grund av bristfällig information om

sina rättigheter och kunskap om stöd och hjälp som familjer inte är mer aktiva inom området. Det kan även bero på att familjer i fråga känner sig ensamma i att hantera de befintliga svårigheterna. Hur kan då denna målgrupp i Sverige, där samhället faktiskt har kunskap och information, uppleva att de inte har kunskap om sina rättigheter? Eller, hur kommer det sig att familjer fortfarande känner sig isolerade, trots att det finns så många ideella organisationer och föreningar med specialisering inom just de områden av funktionsnedsättning? Det finns ingen plattform som fungerar som en bro mellan behovet och efterfrågan. Det är där projektet Funka utan skam har försökt att placera sig.

Majoriteten av vår målgrupp hade aldrig åkt på en resa tidigare, heller inte sovit borta tillsammans med sin familj. Inför varje aktivitet tar vi kontakt med deltagarna via mejl och telefon. När man precis får kontakt med en ny familj möts man oftast av en osäkerhet varpå en del frågor ställs. Har inte familjen hört talas om projektet är osäkerheten mer påtaglig. Många av frågorna rör tillgängligheten på den kommande aktiviteten och det förekommer även frågor om de individuella behoven. Ett återkommande argument har varit "Vi vill inte vara till besvär" och det är oftast anledningen till att familjer inte vill delta. Detta kan kopplas till den tidigare beskrivningen av samhället i mellanöstern, där normen är att en människa med funktionsnedsättning inte ska vara till besvär för samhället och istället hålla sig undan. När vi vet detta så hjälper den informationen oss i vårt förhållningssätt till familjerna.

Hur gjorde vi? Vi använde oss av fyra steg vid kommunikationen med deltagarna inför en aktivitet:

1. Presentera syftet: Vi informerade om att projektet faktiskt endast riktar sig till familjer med olika behov och därför är de inte till besvär.
2. Lyfta gemenskapen: Något som vänder

osäkerheten är vetskapen om att andra familjer med andra behov och situationer också kommer att delta. De blir ofta väldigt förvånade över det faktumet och undrar vad de andra familjerna går igenom. Helt plötsligt minskar känslan av att de själva är till besvär och istället ökar viljan att eventuellt träffa och konversera med familjer som kanske kan relatera till vad de själva går igenom.

3. Informera om möjligheten till hjälp: Sakkunniga personer inom funktionsnedsättning var på plats för att besvara alla möjliga frågor. Här är det självklart upp till arrangörerna att planera in rätt personer som ska tala på plats. Läs mer under kapitel 6 om "Planering".

4. Fråga deltagarna: Vi ville gärna känna till all typ av information om deras funktionsnedsättning, just för att kunna hjälpa till och anpassa aktiviteten efter just deras behov.

Sammanfattning:

- Det är viktigt att man skapar sig en förståelse i varför målgruppen känner skam för att veta hur man på bästa sätt kan nå ut till målgruppen.
- Att motivera personer att delta trots skam-känslan är tufft men det går. Vi presenterar hur vi använder oss av fyra steg vid kommunikationen med deltagarna: Presentera syftet, Lyfta gemenskapen, Informera om möjligheten till hjälp och Fråga deltagarna. Läs gärna dessa ovan.

c. Skapa engagemang

Ett förekommande problem som vi har stött på i projektet har varit att familjer glömt bort att de anmält sin närvaro till kursen/aktiviteten och vid andra tillfällen har vi fått avbokningar allt för nära inpå aktiviteten. Detta är för att deltagarna inte behövt engagera/anstränga sig för att anmäla sig, t.ex. har de inte behövt betala något, fylla i något formulär eller skicka in en blankett. Vi har därmed längs projektiden behövt fundera över vad som kan skapa engagemang hos deltagarna och har kommit fram till ett par olika punkter som kan påverka dem. Man kan på olika sätt uppmuntra till ett aktivt deltagande från deltagarna, vi har i projektet använt oss av avgifter, regelbunden kommunikation och uppföljning.

En viktig punkt är att hålla en regelbunden kommunikation med de anmälda deltagarna. Precis som vid en försäljning så kan kunden bli övertygad till att köpa en produkt/tjänst efter ett samtal med försäljaren, men ångra sig när denne väl är hemma. Samma känsla har vi upplevt att vi har stött på med våra deltagare i projektet. När man pratat med familjerna och besvarat deras frågor och funderingar så får de genast en bra känsla och vill anmäla sig. När aktiviteten närmar sig kan känslan att bara vara hemma helt plötsligt kännas mycket mer attraktivt än att delta. Håller man en regelbunden kontakt med familjen så hinner den där känslan inte riktigt försvinna utan man håller en ganska jämn längtan till den kommande aktiviteten.

Det förekom en diskussion tidigt i projektet om att eventuellt införa anmälningsavgift, men vi beslöt dock om att inte införa det då att få familjerna att vilja delta redan var en utmaning. Avgiften framgick som ett argument för deltagarna att inte vilja närvara. Inför samtliga arrangemang har vi förtydligat att deltagandet varit

kostnadsfritt, i hopp om att framhäva attraktionen för aktiviteten. Deltagarna har ansett detta som attraktivt, dock medföljer det ett bristfälligt engagemang hos familjerna på grund av just detta.

Projektet har i slutskedet behövt fundera över hur man ska skapa bättre engagemang utan att avskräcka familjer från att anmäla närvaro till aktiviteter. Det beslöts att införa en avbokningsavgift istället vilket är en informationspunkt som vi har informerat om vid aktivitetsanmälan. Familjerna behöver alltså inte betala något om de deltar, men vill de avboka (efter att anmälan stängts) så tillkommer en avgift. Projektet har inte haft möjlighet att pröva detta flera gånger, men de tillfällen detta tillämpats har deltagarnas engagemang var väldigt högt. Vid dessa tillfällen har aktiviteterna blivit fullsatta och varenda familj som anmälde sig närvarade.

Vårt projekt har varit tydligt med att vi står för alla kostnader, även transportkostnaderna. En annan metod som vi därmed har använt oss av för att öka deltagarnas engagemang är att betala ut ersättning i efterhand. Deltagarna fick boka sina tåg- eller flygbiljetter på egen hand för att därefter erhålla ersättning för sina biljetter efter att ha deltagit i aktiviteten.

Projektgruppen ansåg att vidare alternativ bör experimenteras inför olika aktiviteter för att skapa bättre engagemang; införa anmälningsavgift och/eller "handpenning" som säkerställer att man har en reserverad plats, som i efterhand betalas tillbaka.

Sammanfattning

- När en aktivitet är gratis så är risken hög att deltagarna saknar engagemang då de inte har behövt anstränga sig. Detta kan i sin tur leda till att de glömt bort sin anmälan till aktiviteten eller att de avbokar sin plats allt för nära inpå aktiviteten.
- Det är viktigt att skapa engagemang utan att avskräcka potentiella deltagare. Anmälningsavgift har inte fungerat i vårt projekt då det redan är svårt för deltagarna att vilja delta.
- En fungerande metod har varit att införa en avbokningsavgift istället för en anmälningsavgift. Om du deltar är det gratis men om du avbokar kostar det.
- Något som ökade engagemanget var att deltagarna fick boka sina egna rese-biljetter för att sedan erhålla ersättning efter att aktiviteten ägt rum.
- En metod vi inte hann pröva är att deltagarna ska betala en anmälningsavgift i form av handpenning som betalas tillbaka efter att aktiviteten ägt rum.

d. Att bryta isen

Det första ögonblicket som förekommer när alla familjer träffar varandra utan en tidigare bekantskap är en gemensam och återkommande känsla av tillbakadragenhet och osäkerhet. Det är en ny miljö och ett nytt sammanhang med människor man aldrig tidigare har träffat. Vid detta sammanhang gäller det att försöka bryta "isen" på ett naturligt sätt för att alla ska trivas i den miljön. Ett praktexempel på detta var när en charmig fyraårig pojke med ett vinglas fyllt med hallonsaft i handen ropar rakt ut "Maria, vad dricker du för något? Jag själv dricker rödvin". Hela rummet blev roade medan föräldrarna rodnade lite lätt. Han lyckades fylla rummet med värme och bröt isen på ett naturligt sätt. Det var mycket trevligare att vistas i det rummet efter pojkens engagemang än innan.

Målgruppen som vi har mött var ofta familjer som aldrig tidigare hade åkt på resor tillsammans, eller varit på veckoslutskurser och det som hade hindrat dem var just skam-känslan. När dessa väl bestämmer sig för att delta för första gången är det därför viktigt att minnas detta, många av familjerna förknippar funktionsnedsättning med en skamkänsla. Deltagarna närvarar med olika förväntningar och förutfattade meningar, vissa känner en form av osäkerhet och andra förväntar sig något negativt. Vi ville tidigt under veckoslutskursen bestämma temat av känsla för aktiviteten och förmedla en avslappnad, härlig och familjär miljö med högt i tak. Hur gjorde vi detta? Jo, med kunskap och gemenskap såklart!

KUNSKAP:

Inför en ny sammankomst är det viktigt att man håller i en presentation, inte bara av projektmedarbetare och lägerledare utan även samtliga deltagare. Det är viktigt att gå igenom informationen och det finstilta

så att ingen känner sig ovetande. Vetskap om vad som komma skall skapar en stark form av trygghet för målgruppen. Följande är ett fungerande upplägg som vi har använt oss av vid en presentation:

1. Vad - Vad gör vi här? Vilka aktiviteter kommer att förekomma och vad har vi för schema?
2. Varför - Varför är vi här? Vad tjänar vi på att delta?
3. Hur - Med vilka medel utför vi detta? Finns det sponsorer?
4. Vem - Vilka är arrangörerna, lägerledare och projektledare?
5. Vi - Vilka är deltagarna? Lära känna varandra (se nedan).

Vid den sista punkten kan man passa på att införa lekar eller uppgifter för att lättare bryta isen. Vi har använt oss av en rad olika lekar, aktiviteter och övningar för att skapa en så varm stämning i rummet som möjligt. De aktiviteterna som vi anser har fungerat bäst ihop är presenterade här nedan:

GEMENSKAP:

Namnleken:

En lek som vi ofta startade med är en namnlek. Alla sätter sig i en stor rund cirkel och en person börjar med att säga sitt namn högt. Personen bredvid ska repetera namnet som sagts och sedan säga sitt egna. Den tredje personen måste memorera tidigare namn och säga dessa innan personen kan säga sitt egna namn. Det blir alltid ännu ett namn att memorera och är man den siste mannen ut i en grupp om 30

personer så kommer denne behöva säga 29 namn innan personen kan säga sitt egna. Detta är ett fantastiskt sätt för alla att lära sig varandras namn då man fått öva att memorera dem ett par gånger.

Skapa värme:

En annan lek som går bra att ha direkt efter namnleken heter "Jag älskar dig". Alla sätter sig i en stor rund cirkel, både barn och föräldrar. Vi testade att utföra denna lek tidigt under en veckoslutskurs med en väldigt blandad grupp där majoriteten inte kände varandra och det fungerade utmärkt. Det går ut på att försöka få den andra att le och meningen är att personen ska försöka hålla sig från att le. Har man en tavla eller skärm så kan man skriva upp två meningar så att alla lätt kan läsa sig till det. Mening 1: "Jag älskar dig gullet, får jag ett leende?". Mening 2: "Jag älskar dig också, jag kan bara inte le". Personen som börjar väljer ut någon annan person i cirkeln och säger den första meningen till hen. Varpå den andra personen ska anstränga sig från att le och samtidigt läsa upp den andra meningen. Börjar den andra personen att le så förlorar den och får därmed börja om leken och välja en person att säga första meningen till. Naturligtvis blir det svårt att hålla sig från skratt och genast blir rummet så mycket varmare.

Tipsrundan:

Att anordna en tipsrunda behöver inte vara omöjligt, det går ofta smidigt att ordna på en konferensanläggning eller på ett konferenshotell där man är. Koordinerar man med sin konferensvärd så blir det ännu lättare. Då det även deltog barn på vår sista veckoslutskurs var det roligare att presentera information i form av en tipsrunda. Det fick hela familjen att engagera sig. Vi valde att ha frågor om de tre olika samarbetsorganisationerna, projektet,

funktionsnedsättning, arvsfonden m.m. Frågorna placerades sedan runt om och utanför salen på lite tokiga (men tillgängliga) ställen. Tipsrundan kombinerade vi tillsammans med fikapausen och efter en halvtimme samlade vi in alla svar. Självklart delade vi ut ett pris till den vinnande familjen. Efter denna sista aktivitet så var alla barriärer nere och det var en fantastisk stämning mellan alla deltagare.

Sammanfattning

- Om familjer förknippar funktionsnedsättningar med skam, så är det extra viktigt att tidigt under en aktivitet bryta isen och bestämma temat av känsla i rummet. Detta kan man göra med hjälp av kunskap och gemenskap.
- Kunskap: Ovetskap om vad som komma skall brukar ofta leda till en känsla av otrygghet, därför är det viktigt att alltid börja sammankomsterna med en tydlig presentation om hur helgen eller aktiviteten ser ut. Man kan använda sig av upplägget: Vad - Varför - Hur - Vem - Vi. Läs gärna ovan för mer information.
- Gemenskap: För att bryta isen på riktigt kan man ta hjälp av övningar och lekar för att engagera deltagarna. Vi presenterar tre övningar som vi anser har fungerat bäst och som vi rekommenderar att man gör ihop: Namnlek, Skapa Värme & Tipsrundan. Läs gärna ovan för mer information.

e. Samtal och förslag på förbättringar från deltagare/föräldrar för framtiden

I ett projekt så har man alltid en del projektmål, alltså mål som man vill uppnå med projektet. Till varje specifikt mål har man oftast en metod som man planerar att använda sig av för att uppnå målet. I projekt är det dock sällan som metoderna är prövade i förhand, därför vet man inte om en metod faktiskt fungerar eller inte förrän den provas. Då detta inte är en garanti behöver man som projektledare vara öppensinnad och flexibel. Samma princip tillfaller om man ska resa någonstans, destinationen är målet men vägen dit är metoden. Det finns flera vägar till samma destination och som resenär måste man vara villig att anpassa sin resa, speciellt om oförutsägbara hinder dyker upp. Planen var kanske att ta bilen till destinationen, men om bilen slutar fungera kanske man får använda sig av en cykel för att ta sig fram. Projektmålen är alltid densamma men metoden kan variera.

Därför är det viktigt att man i projektgruppen är öppen för (snarare beredd på) förändringar och nya förslag samtidigt som man vågar vara självkritisk. Är man dålig på att vara självkritisk är det viktigt att välkomna konstruktiv kritik för att utvecklas och förbättras. Vi välkomnade (och fortfarande välkomnar) konstruktiv kritik från deltagarna både under och efter aktiviteterna. Att ha en öppen dialog med familjerna och andra involverade i aktiviteter är kritiskt och många gånger blir den inputen avgörande inför efterkommande aktiviteter.

På en veckoslutskurs frågade en mamma mig "Vad har ni för nästkommande aktivitet? Är det möjligt för oss att redan nu reservera en plats?". Vi förklarade att nästkommande aktivitet var en nätverksträff i Södertälje och att de är hjärtligt välkomna. Vidare frågade hon "Vad händer under

den nätverksträffen?” med hopp om att få höra om något roligt. Jag svarade “Vi kommer gå igenom information om allmänna rättigheter för familjer med barn som har funktionsvariationer” och försökte få det att låta mer attraktivt genom att tillägga “vi bjuder samtidigt på fika”. Jag insåg väldigt snabbt att det inte alls lät attraktivt och fick en omgående insikt och förståelse kring varför deltagare under dessa nätverksträffar inte varit så många som på veckoslutskurserna. Hon svarade “Kan vi inte göra något roligt tillsammans som att baka ihop med alla barnen?”. Denna input var otroligt värdefull för oss för detta var aldrig något vi själva skulle komma på.

Genom att låta alla deltagare tillsammans med föreläsarna under nätverksträffen baka ihop så avdramatiserar man ämnet och förmedlar informationen på ett helt annat sätt. Målet är ju att förmedla informationen och visst kan man baka samtidigt som man informerar om rättigheter. För oss som arbetar med en målgrupp som känner mycket skam kring ämnet så var detta genialiskt. Det blir som en dialog istället för en fyrkantig föreläsning. Det blir en helt annan miljö och familjer blir mer mottagliga för information när det är en mer avslappnad känsla i rummet. Det spelar ingen roll om vissa hade normbrytande funktionsvariationer, alla gör sitt bästa. Vi uppnår samma mål med en bättre metod än vad vi planerade tidigare, att leverera informationen genom en rolig aktivitet som involverar alla. Detta har vi alltså uppnått för att vi har varit mottagliga för feedback och villiga att anpassa metoden.

Sammanfattning

- En metod som inte är prövad kan inte garantera ett framgångsrikt resultat, därför måste man vara öppensinnad och vara villig att pröva olika metoder.
- Det är viktigt att projektgruppen är självkritisk och/eller välkomnar konstruktiv kritik från deltagare. De kan ibland föreslå revolutionerande metoder som projektgruppen aldrig skulle tänkt på.

3. BEMÖTANDE

a. Hur skapar man förtroende?

Det enda vi har gjort för att skapa ett förtroende mellan oss och deltagarna har varit att kommunicera. Kommunikationen har varit det främsta verktyget för oss att upprätta en relation där det sker en ömsesidig förståelse. Om deltagarna har någon fundering eller något som oroar dem så bör ni bemöta dessa frågor direkt.

Den främsta känslan vi har upplevt vid kontakt med familjer inför anmälan är att de var oroliga över att de skulle vara till "besvär". T.ex. har en familj sagt "Vi kan inte delta för att vi har varken bil och vår dotter klarar inte av att åka tåg". Genom kommunikation har vi kunnat planera, ringa runt och ordna så att någon istället kör för att hämta och lämna familjen inför och efter en aktivitet.

En annan familj som vi var i kontakt med informerade oss om att de aldrig tidigare varit på någon utflykt då deras son krävde mycket uppvaktning och utrustning. Detta bemötte vi genom att säga "Vi tar fram papper och penna och undertecknar allt ni menar behövs och kollar sedan med Herrgården ifall de kan hjälpa oss att ordna detta". Modern insisterade om att det inte är lätt och försökte inför presentationen av listan ett flertal gånger förvarna oss om hur lång den är. Här var det extra viktigt för oss att markera att det inte spelar någon roll hur lång listan är, vi får tillsammans hjälpa till att ordna detta så att deras son får delta på sommarlägret.

Vi har under vårt projekt även ordnat aktiviteter som enligt normen och samhället inte anses vara lämpliga för personer med normbrytande funktionsvariation. I ena sommarlägret som vi anordnade så kunde det vara aktiviteter som att åka fyrhjuling eller åka kanot. Dock var alla aktiviteter anpassade för alla i målgruppen att

kunna ta del av, t.ex. var både fyrhjulingen och kanoterna anpassade för att hela rullstolar skulle få plats. Många föräldrar blir osäkra om sommarlägret passar dem då de har barn som har en begränsad förmåga att röra sig, men genom en tydlig kommunikation så har alla osäkerheter försvunnit.

Sammanfattning

- Kommunikationen har varit det viktigaste verktyget för att skapa ett förtroende mellan arrangörer och deltagarna. Genom kommunikationen så skapas en ömsesidig förståelse som gynnar båda parter under en kommande aktivitet.

b. Hur agerar personal/ledare?

Det är viktigt att tänka på hur personal/ledare/arrangör/lägerledare agerar under aktiviteter både inför situationer och inför deltagarna. Vi insåg inför vårt första sommarläger att vi inte hade förberett oss tillräckligt med information om platsen, aktiviteterna, omgivningen m.m. och vår osäkerhet speglades inför deltagarna och smittade av sig på dem. Vid vårt andra sommarläger tänkte vi på våra tidigare misstag och förberedde oss ordentligt istället. Vi besökte lägergården innan, träffade personalen och undersökte omgivningen samtidigt som vi skapade ett detaljerat schema som vi skickade ut i förhand. Detta resulterade i att vi tog emot samtliga deltagare med en säkerhet och kunde förmedla en känsla av trygghet istället.

Som tidigare nämnt är det viktigt hur vi

ledare agerar med familjerna. Inför sommarläger så är man oftast fler lägerledare och för att man ska maximera allas närvaro är det bästa att alla intar olika roller. När barn varit närvarande i aktiviteterna har vi ledare naturligt intagit olika roller. Om inte detta sker naturligt är det viktigt att diskutera i förhand. Vissa ledare engagerade sig mer med föräldrarna, medan andra ledare engagerade sig mer med barnen. Vissa lägerledare är väldigt duktiga och pedagogiska med barn, medan andra är duktigare på att leda de vuxna. Genom att fördela rollerna så tar man vara på varje ledares personliga egenskaper.

Det är viktigt att aldrig prata över personen i fråga som har en funktionsnedsättning, oavsett om det är ett barn eller inte. Samtalen behöver vara inkluderande och inte exkluderande. Vid kommunikation med barnen t.ex. är det viktigt att möta dem på deras nivå. Om barnet sitter på golvet så bemöter ledaren barnet bäst genom att också sätta sig på golvet för samtala. Även här skapas ett förtroende, inte bara mellan barn och lägerledare utan också föräldrarna. Om föräldrar känner av och upptäcker snabbt att barnen trivs i ledarnas sällskap så är en naturlig efterföljd för dem en känsla av trygghet.

Efter att ha lekt med ett av barnen på golvet så satte jag mig med ena föräldern privat och sa att jag sällan hade sett så lugna och fina barn som hennes. Hon berättade att hennes son inte alls är lika lugn på andra ställen, allra minst vid läkarbesök. Men hon menar på att det är för att läkaren i fråga talat över barnet som om barnet inte förstår, vilket i sin tur provocerat hennes son till att istället försöka skrika för att stjåla uppmärksamhet. Detta bekräftar hur viktigt det är för en ledare att faktiskt tänka på hur den förhåller sig till sina deltagare och att det i sin tur kan skapa och förmedla trygghet eller motsatsen till just trygghet.

Sammanfattning:

- Det är viktigt att man som personal/ledare/arrangör förmedlar en känsla av trygghet, detta är något som speglas naturligt om man är väl förberedd. Det ideala är att man besöker platsen inför en aktivitet och träffar närvarande samarbetspartners för att planera ordentligt.
- Det är viktigt att lägerledare intar olika roller, vissa har större ansvar över de vuxna medan andra leder och engagerar barnen. På detta vis kan man ta vara på varje ledares personliga egenskaper och maximera deras närvaro.
- Det är viktigt att aldrig tala över en person som har en funktionsnedsättning, oavsett om det är ett barn eller inte. Hur man som personal/ledare förhåller sig till deltagarna kan förmedla en form av trygghetskänsla eller motsatsen till just detta.

4. LÄRDOMAR

Inför projektstart var det bestämt att Funka utan skam skulle ha ett genomgående tema i alla sina aktiviteter oavsett om det var veckoslutskurser, nätverksträffar eller sommarläger. Det tre teman som vi hade genom hela projektet var följande: Rättigheter, Empowerment och Skam. Vi bryter ner dessa teman i tre olika rubriker och går djupare in på hur vi gjorde för att driva dessa teman och uppnå våra projekt-mål under aktiviteterna.

a. Rättigheter

Mål med tema: "Upplys och betona vilka rättigheter man har som person med funktionsnedsättning eller anhörig till en person med funktionsnedsättning"

När en person blir diagnoserad med en funktionsnedsättning så blir man (oftast) inte guidad vidare av vården. I kombination med sin diagnos är det sällan som man får en lista på den hjälp som man har rätt till. Då man inte får denna information av vården så måste man ofta söka sig till informationen. Målgrupper med invandrarbakgrund tenderar därmed att förlora flera år av hjälp och stöd som de är berättigade till, på grund av okunskapen om sina rättigheter. Även om man tillslut vet vilka rättigheter man har, är det även komplicerat att söka den hjälpen, det kan vara allt från att skicka in olika blanketter i kombination med sin läkares utlåtande, till komplexa juridiska processer.

Assyriska Riksförbundet besitter inte kunskaperna om de olika rättigheter som finns för personer med funktionsnedsättningar eller anhörig till person med funktionsnedsättning. Heller besitter riksförbundet inte informationen kring hur man kan söka denna typen av hjälp. Denna funktionen är något som Assyriska Riksförbundets samarbetspartners fyllde, det

vill säga DHR, Neuroförbundet och Reumatikerförbundet. Dessa organisationer bidrog med mänskliga resurser som bistod med sakkunnighet inom dessa frågor. Inför de olika aktiviteterna kunde vi därmed med hjälp av våra samarbetsorganisationer informera deltagarna om den hjälp som de har rätt till. Vi höll i undervisningar om deras rättigheter till t.ex. färdtjänst, bostadssanpassning, assistans och hemtjänst. Här kunde även samarbetsorganisationerna i fråga informera deltagarna om vad deras organisationer hjälper deras medlemmar med. Vissa hjälper sina medlemmar med de juridiska rättsprocesserna, medan andra ger utrymme för sina medlemmar att ta plats politiskt.

Under aktiviteterna så kunde deltagarna ha olika diagnoser, vissa hade intellektuella funktionsnedsättningar och andra fysiska funktionsnedsättningar. Då vi hade en blandad målgrupp där familjerna hade olika utmaningar och varit på helt olika faser så var det lättast att låta föreläsarna fokusera på de allmänna rättigheterna. Sedan fick frågorna från deltagarna bestämma riktningen på föreläsningen.

När vi hade längre aktiviteter som t.ex. sommarläger eller veckoslutskurser så var alltid representanterna av dessa förbund alltid närvarande då de är en av alla lägerledare. Detta bidrar till en form av trygghet för deltagarna då vissa inte vill diskutera sina bekymmer framför alla, eller då man i efterhand kan komma på något man vill diskutera om. Juridik är även ett tungt ämne, därmed kände många deltagare att det var skönt att få byta miljö efter föreläsningen för att sedan diskutera lite frågor under middagen senare.

Vi märkte att när familjerna fick mötas så kunde även de dela med sig av sina olika erfarenheter kring de juridiska rättsprocesser som de själva varit med om. De kunde även ge varandra olika tips

då alla familjer hade olika erfarenheter kring de olika processerna. Att en assyrisk familj fick chansen att diskutera detta med andra assyriska familjer var något som de kände var unikt och något som deltagarna förklarat att de uppskattat extra mycket.

Sammanfattning:

- För att upplysa en målgrupp om vilka rättigheter man har som person med funktionsnedsättning eller anhörig till person med funktionsnedsättning behöver man ha sakkunniga på plats. Våra samarbetsorganisationer bidrog med de sakkunniga i ämnet: DHR, Neuroförbundet och Reumatikerförbundet.
- Då vi hade en blandad målgrupp fick föreläsarna informera om allmänna rättigheter och därefter fick frågorna från deltagarna styra riktningen på föreläsningen.
- När familjer fick mötas så fick de chansen att dela sina erfarenheter med varandra. Något de annars inte skulle få chansen till att göra med andra assyriska familjer.

b. Empowerment

Mål med tema: "Stärka individer som har en funktionsnedsättning"

Hur stärker man individer som har eller på något sätt är berörda en funktionsnedsättning? Många menar att kunskap är makt och i samband med Funka utan skams projektavslut är det något som vi absolut kan instämma med. Kunskap om sin situation och sina rättigheter ger en makt och styrka att vilja förändra eller påverka sin situation. Att deltagarna fått ta del av vilka rättigheter som de har och informationen om hur och var de kan vända sig för att driva dessa processer är empowering.

En annan metod som vi har använt oss av för att stärka individer med en funktionsnedsättning är genom att använda förebilder. Vi har bokat förebilder som föreläst eller demonstrerat olika övningar som på något sätt kunnat inspirerat och stärkt våra deltagare. Exempel på förebilder som inspirerat i projektet Funka utan skam har varit Björn Håkansson, Stefan Käll, Wenche Willumsen, Mikael Andersson och Nina Stattin.

Under första sommarlägret var en av aktiviteterna golf där målet var att slå bollen så långt man kunde. Demonstratorn var Björn Håkansson, ett proffs inom handigolf, som föddes med två korta armar på grund av en neurosedynskada. Demonstratorn saknar det samhällsnormer pekar på är det enda som man behöver för att spela golf, nämligen långa armar. När föräldrarna såg honom kliva upp där på gräsplanen för att demonstrera så kunde några av föräldrarna förmedla en känsla av att de tyckte lite synd om honom. Efter att han slagit ett felfritt slag och golfbollen försvann in i den blåa himlen så hörde man flera tappa andan av häpnad, vilket

var en stor skillnad gentemot deras första reaktion. Björn uppmuntrade alla att testa på sporten, både barnen och föräldrarna. När föräldrarna, som inte hade någon normbrytande funktionsvariation, fick testa att slå golfbollen och utan framgång så insåg de hur duktig demonstratorn verkligen var. Samtliga gick därefter fram till honom för att berömma honom

Eller när familjer under en veckoslutskurs fått ta del av Stefan Källs historia där även han föddes med en neurosedynskada, berättade hur han aldrig fokuserade på de hinder som omgivningen/samhället satte upp. När omgivningen så att han inte skulle klara av det så motbevisade han den. Stefan utmanade sig själv och uppnådde alla sina mål, han utbildade sig till jurist, tog körkortet och har även suttit i riksdagen under två mandatperioder. När familjerna fick ta del av hans historia var den inte många torra ögon kvar i rummet, många blev väldigt berörda och vågade öppna upp sig mer om de utmaningar som de själva upplevt.

Även mötet med andra familjer har påverkat empowerment-känslan. Från att vissa aldrig deltagit på någon liknande aktivitet, aldrig mött en annan familj med andra/liknande behov till att delta på en av Funka utan skams aktiviteter och helt plötsligt få uppleva detta. Integrationen med de andra familjerna har varit otroligt stärkande, både för personerna med funktionsnedsättning men även för deras anhöriga. Känslan av att inte vara ensam har en otroligt stärkande kraft, bortsett från ökad styrka så bidrar det även till ökad kunskap och ökad förståelse. Ett exempel var en kortare stund under vårt sista sommarläger, där vi som lägerledare och föräldrarna fick en insyn i två barns privata konversation. Pojkarna är båda under tio år, de båda har ett gemensamt intresse för bilar och andra motordrivna drivmedel, båda har en assyrisk bakgrund och båda har rullstolar.

Ena pojken frågar den andra "Jag gillar din rullstol, jag har samma färg på min hemma", varpå att den andra pojken svarar "Jag har också en till rullstol hemma, inte bara den här, den är blå". Föräldrarna till barnen tittade på varandra och skrattade. Det var verkligen en unik och fin upplevelse.

En annan viktig del är att lära deltagarna att bryta tidigare tankemönster och detta kan man göra genom olika aktiviteter. Arrangerar ni aktiviteter som visar att det faktiskt går att åka kanot, spela basketboll och åka fyrhjuling trots att man är rullstolsburen så öppnar detta upp för ett helt nytt tankesätt. Det går att stärka individen genom att visa att det alltid finns alternativ. Det är möjligt att anpassa kanoter och fordon så att man kan få in hela rullstolar. Man kan förlänga ratten i bilen eller införa alternativa pedaler som gör att man inte behöver vara lång eller trycka lika hårt för att styra en bil. Att ha aktiviteter som visar deltagarna rent konkret hur andra alternativ kan se ut är otroligt inspirerande och självstärkande. Aktiviteten bidrar till att man lär sig att tänka annorlunda, att inte fokusera på alla hinder utan att istället fokusera på alla möjligheter.

Sammanfattning:

- Man kan stärka en individ på olika sätt och ett av dessa är genom kunskap. Kunskap är makt och när man känner till sina rättigheter som person med funktionsvariation eller anhörig, så kan man uppleva en känsla av empowerment.
- Ett annat sätt att ge empowerment till målgruppen har varit med hjälp av inspirerande förebilder. Personer som inte låtit sina funktionsvariationer hindra dem från att uppnå deras mål. I projektet har vi mött inspiratörer som Björn Håkansson, Stefan Käll, Wenche Willumsen, Mikael Andersson och Nina Stattin.
- Den tredje punkten som skapar en känsla av Empowerment är när familjer får möta andra familjer som också upplever utmaningar. Den stärkande delen har varit när de har fått mötas för att dela varandras upplevelser och utmaningar.
- Använd aktiviteter som stärker individen genom att bryta tidigare tankemönster. Ha aktiviteter som visar att man faktiskt kan åka kanot, fyrhjulig och spela basketboll trots att man är rullstolsburen. Ett exempel är att visa hur en bil kan anpassas för en människas behov. Dessa typer av aktiviteter bidrar till att man tänker på möjligheterna istället för att fokusera på alla hinder.

c. Skam

Mål med tema: "Arbeta för att motverka och förebygga skam"

När det kommer till ämnet "skam" är det svårt att veta hur man ska förhålla sig då det är tabubelagt. För att bryta tabu behöver man prata om saker, men det är inte alltid det lättaste att göra. Om många upplever att det redan är svårt att tala om skam med sin familj, hemma i det trygga, hur många fler kommer inte uppleva att det är svårare att prata om skam i en veckoslutskurs med massa främlingar? Det har varit en utmaning att hitta ett sätt att lyfta ämnet utan att skapa en jobbig atmosfär under kursen.

Vi har tagit hjälp att ett verktyg som skapats av ett annat projekt som finansierats av Allmänna Arvsfonden, nämligen "Oprat.se". Projektet drevs av Funktionsrätt Sverige i samarbete med Nationellt Kompetenscentrum Anhöriga, Rädda barnen, 1177 Vårdguiden och Region Skåne. Opratat.se handlar om tankar och känslor som man inte pratar om i familjer med barn med funktionsnedsättning. På hemsidan finns animerade filmer, berättelser, bilder, böcker och spel om tankar och känslor. Berättelserna som presenteras är exempel på hur man kan prata om saker som är svåra. Fördelen är att dessa klipp lyfter funderingar och tankar ur olika perspektiv, både från barnen med funktionsnedsättningarna, men även syskons perspektiv, föräldrarnas perspektiv och till och med mor- och farföräldrars perspektiv.

Med hjälp av de korta filmklippen på Opratat.se så har vi kunnat bemöta och prata om skam på ett sätt som vi inte visste att vi kunde. Man kan med hjälp av klippen och olika frågeställningar skapa diskussioner på ett enkelt sätt utan att direkt rikta frågorna personligt till deltagarna. Vi kunde sätta på en film som lyfter föräldraperspektivet och ställa allmänna frågor

om hur man ansåg att personen i klippet agerade, eller om man kanske själv kände igen sig i rollen.

På följande sätt kan man planera att använda filmerna som en övning för barn med funktionsnedsättningar eller syskon till barn med funktionsnedsättningar:

1. Innan filmen visas är det bra att först berätta något om filmen och informera om att den är kort.
2. När filmen har visats så är det bra att vänta in barnens reaktioner - vänta med att berätta vad du som vuxen tänker.
3. Dessa frågeställningar kan man använda sig av för att hjälpa barnen att börja dela deras tankar: Vad är det som händer? Hur tror du/ni att de olika personerna känner sig? Varför känner de så? Hur tror du/ni att de tänker? Hur skulle du/ni ha gjort om det var du?

Genom att använda dessa filmklipp under våra aktiviteter tipsar vi samtidigt föräldrarna att använda Opratat.se som hjälpverktyg för att prata med sina barn om det som är svårt. Föräldrarna kan använda dessa klipp för att prata med syskonen också, de hamnar ofta i skuggan och brukar sällan få uttrycka sina känslor. Vi har i vårt projekt inte haft möjlighet/tid att diskutera filmerna med bara syskonen eller bara barnen med funktionsvariationer utan har använt klippen i gemensamma grupper. Vi rekommenderar därmed att vidare experimentera med verktygen som Opratat.se förmedlar.

Vad gäller andra metoder för att motarbeta eller förebygga skam så har alla våra tidigare teman på något sätt också haft en positiv inverkan mot skam. Kunskap om sina rättigheter, mötet med inspirerande förebilder och integrationen med andra

familjer har alla påverkat den synen positivt.

Sammanfattning:

- Att prata om skam är ofta väldigt svårt på grund av att det är tabubelagt. Vi har i vårt projekt använt oss av Opratat.se som ett kraftfullt verktyg för att föra samtal med deltagarna som berör skam. Opratat.se lyfter olika perspektiv i form av filmklipp och berättelser, barn med funktionsnedsättningar, syskons perspektiv, föräldrarnas perspektiv och till och med mor- och farföräldrars perspektiv. Läs ovan för mer information.

- Samtliga tidigare teman har hjälpt oss att arbeta mot skam. Kunskap om sina rättigheter, mötet med inspirerande förebilder och integrationen med andra familjer har påverkat synen positivt.

5. UTMANINGAR

Det fanns många utmaningar med projektet och utmaningar har lyfts och behandlats i respektive rubrik. Dock fanns det en del i vårt projekt som vi ansåg att vi inte lyckats bra med och detta var projektets nätverksträffar.

En större del av projektets aktiviteter med deltagarna omfattades av nätverksträffar, varav att dessa skulle ske i Södertälje, Jönköping och Göteborg. Nätverksträffarna var planerade att hålla i ca en timma i en av våra lokala föreningar, där våra samarbetspartners egna lokala föreningar kom och träffade deltagare på lokal nivå. Nätverksträffarna var utformade med en föreläsning den första halvtimmen och den andra delen med fika, mingel och eventuella öppna diskussioner. På många av träffarna kom det nya människor varje gång och på vissa av träffarna kom det inte en enda deltagare. Projektgruppen ansåg inte att dessa nätverksträffar var lyckade, och man fick ställa sig frågan varför. Efter att ha pratat med deltagare förstod projektgruppen att träffarna inte lät lockande för vår målgrupp.

Dessa träffar var mest riktade till enskilda personer, som t.ex. vuxna med funktionsnedsättningar. Träffarna var väldigt formella och "fyrkantiga" och har även varit i sin marknadsföring utåt. Responsen från deltagarna för nätverksträffarna skilde sig mot responsen av deltagarna från veckoslutskurser och sommarläger. Dels för att målgruppen för veckoslutskurserna och sommarlägrerna varit hela familjer och inte enskilda individer. Men också för att upplägget på veckoslutskurserna och sommarlägrerna varit helt annorlunda.

De som deltagit på våra veckoslutskurser och sommarläger vill gärna delta igen och de flesta hade deltagit mer än en gång. Projektgruppen förstod att de aktiviteter

som var mest lockande var de som, enligt vår mening var mer planerade och att de inkluderade väldigt mycket nöje. När det ingick nöje så avdramatiserade man det tabubelagda ämnet funktionsnedsättning och när det är en avslappnad miljö så har man lättare att diskutera saker. Dessutom så var veckoslutskurser alltid planerade över en helg vilket resulterade i att familjerna skapa en relation till varandra och detta var inget som hann ske över en nätverksträff på en timma. Däremot ingick det aldrig en nöjesaktivitet i nätverksträffarna som endast varade i en timma, då projektplanen och projektbudgeten inte var anpassad efter det.

Under en veckoslutskurs talade vi med en familj om kommande nätverksträff, då de frågade när vår nästa aktivitet skulle äga rum. När vi presenterade information om den kommande nätverksträffen lät detta inte lockande och då fick vi istället frågan om vi kunde träffas och baka tillsammans. Även här märkte vi behovet av att införa någon form av nöjes- och relationsbyggande aktivitet mer än en formell träff/föreläsning.

Vi insåg även att de deltagare som närvarat på våra veckoslutskurser och sommarläger upprättade en stark kontakt med varandra och upprätthöll kontakten fram tills nästa aktivitet som vi anordnade. Automatiskt och på ett naturligt sätt så skapade de själva ett litet nätverk som inför varje aktivitet blev lite större. Nätverk var något som projektet ville skapa för målgruppen men den uppkom på ett helt annat sätt än vad projektgruppen hade planerat. Skulle projektet ha pågått i ett år till skulle vi ha avskaffat hela planeringen med nätverksträffarna och planera in fler veckoslutskurser istället. Skapar familjer ett starkt band till varandra är även chansen för fortlevnad större, då familjerna på egen hand kommer vilja styra upp att träffas och

ordna aktiviteter tillsammans.

När vi analyserar detta inser vi att det faktiskt inte är så konstigt. Vår målgrupp är en grupp som direkt, indirekt, medvetet och omedvetet försöker hantera skam vad gäller funktionsnedsättning. Assyrier i fråga karaktäriseras av att tillhöra en stark familjär gemenskap och därmed känner familjer ofta behovet av detta. Då majoriteten av familjerna saknar en gemenskap med andra assyrier som på något vis också har en anknytning till funktionsnedsättning så finns det ett konstant behov av detta. Därför förstår vi varför våra deltagare föredrar "nöjes- och relationsbyggande" aktiviteter som främjar familjekänslan. Detta förklarar även varför resultatet skilde sig när vi riktade oss till enskilda individer (vuxna med funktionsnedsättningar) under nätverksträffar istället för hela familjerna som vi gjorde på veckoslutskurser och sommarläger. Engagemanget ökade enormt när vi bjöd in hela familjerna oavsett om det var till vuxna med funktionsnedsättningar eller till barn med funktionsnedsättningar.

Sammanfattning:

- Projektets mål var att skapa ett nätverk för deltagarna och detta via återkommande nätverksträffar på lokal nivå. Dessa träffar var utformade på en timma och inkluderade ett möte med samarbetsorganisationernas egna lokala föreningar. Dock kände deltagarna inte att detta var lockande, då de hellre ville mötas genom en nöjes- och relationsbyggande aktivitet (som de kunde göra på våra veckoslutskurser och sommarläger).
- Ett nätverk byggdes istället på en naturlig väg genom våra andra aktiviteter; veckoslutskurs och sommarläger. Där kunde deltagarna spendera en helg eller flera dagar tillsammans, varpå att en relation upprättades. Denna starka relation till varandra skapade i sin tur ett eget nätverk som hela tiden blev större efter varje aktivitet som de deltagit i.
- Vår målgrupp responderade väl när vi ordnade aktiviteter för hela familjer än när vi fokuserade på enskilda individer (vuxna med funktionsnedsättningar). Engagemanget ökade rejält när vi inkluderade hela familjer oavsett om det var till vuxna med funktionsnedsättningar eller till barn med funktionsnedsättningar.

6. PLANERING

a. Plats

För organisationer som samlar personer med funktionsnedsättningar och arbetar med frågor inom funktionsrätt dagligen är denna punkt väldigt självklar. Som ett etniskt förbund eller annan aktör som inte är van att anordna aktiviteter till grupper med funktionsnedsättningar är det en hel del saker man behöver tänka på inför en aktivitet. När vi skulle spela ett inslag om Funka utan skam på Assyria TV så bokade vi upp TV-studion i förväg. Personerna som skulle medverka under programmet hade normbrytande funktionsvariationer och något vi inte tänkte på var att TV-studion var på en övervåning - utan hiss. Vi insåg inte att detta skulle innebära svårigheter förrän vi hamnade i den situationen, då man inte är van att tänka i liknande banor inför aktiviteter. Nästa gång det var dags att spela in ett inslag för Funka utan skam så kom TV-teamet till oss istället.

Håller ni i en enklare aktivitet är det viktigt att tänka på tillgängligheten för deltagarna, håller ni en aktivitet i en lokal som är i ett övre plan så bör det finnas hissar och minst en anpassad toalett tillgänglig. Ordnar ni en konferens för en målgrupp med funktionsvariationer så ska man se till att det finns anpassade rum (vid behov) på konferensanläggningen. Även att lokalerna är anpassade med breda och tröskelfria gångar.

Anordnar ni ett läger eller en veckoslutskurs för en målgrupp med funktionsvariationer är det ytterst viktigt att tänka på var anläggningen/kursen är lokaliserad. Om deltagarna kommer från olika delar av Sverige kan det vara bra att hålla den ganska centrerat i Sverige och att det finns bra med kommunikationsvägar dit. Se även var platsen är lokaliserad i förhållande till sjukhus och annan vård. Denna informa-

tion kan uppfattas som trygg av många deltagare, speciellt om dessa inte är vana att resa med sina familjer, eller om de behöver ha nära till sjukhus. Efter en diskussion med samarbetsorganisationerna blev vi rekommenderade att anordna det första sommarlägret på ett rehabiliteringscenter för att vara nära till vårdpersonal. Nackdelen var att flera av deltagarna upplevde en sjukhuskänsla av platsen och någon sa "Jag får en sjukhuskänsla här, platsen får mig att känna mig sjuk och jag är ju egentligen frisk".

Man behöver inte anordna ett sommarläger på ett rehabiliteringscenter för att deltagande familjer är berörda av funktionsnedsättningar. Vi provade en annan metod inför vårt andra sommarläger som i sin tur blev en succe. Ett sommarläger ska vara ett sommarläger och det är viktigt att platsen förmedlar en känsla av frihet istället för en sjukhuskänsla. Vi utgick från en plats som erbjöd allt som man kunde önska sig av ett sommarläger: frihet, harmoni, renlighet, lekfullhet, natur och friluftsliv. Det är inte varje dag som dessa familjer får uppleva ett sommarläger, därmed var det viktigt för oss att förmedla den upplevelsen för att visa deltagarna att de också kan - oavsett funktionsvariation.

Vad gäller aktiviteter som riktar sig till individer och familjer som på något sätt är berörda av funktionsvariationer är det kritiskt att aktiviteterna är välplanerade. För att du som aktivitetsledare ska kunna planera och organisera aktiviteterna bra, behöver du känna till deltagarnas alla behov. Det är inte alls ovanligt att familjerna själva tar upp sina olika behov vid kontakt, t.ex. "Min dotter har en lättare autism men är ändå väldigt aktiv, är detta något för henne?" eller "Vi har aldrig tidigare åkt på resa då vårt barn behöver mycket uppvaktning, vi är osäkra på om detta är något för oss". Det gäller för lägerledare att veta så

mycket som möjligt inför sin planering av plats och aktiviteter. Känner du till deltagarnas behov, vet du hur många anpassade rum som behövs bokas t.ex.

En viktig punkt är att kolla om anläggningen är van vid att ta emot olika typer av grupper. Ha en dialog med konferensanläggningen och fråga vad för grupper de har tagit emot tidigare. Dels att man tittar om de har handikappanpassade rum, badrum och lokaler, men också om lägergården har arbetat med grupper som har annorlunda behov än normen. Genom att söka efter anläggningar som har tagit emot grupper med alla möjliga behov, ville vi hitta en plats som kunde ta hand om vår grupp väl. Vi hittade Sättra Bruks Herrgård som ägs av Stiftelsen Allmänna Barnhuset. Herrgården driver en konferensverksamhet där de årligen tar emot allt från bröllopgäster, ungdomar och andra konferensgäster. De samarbetade även med Aktivera Ösjönäs som har erfarenhet av att anordna aktiviteter för grupper med alla möjliga behov.

Att hålla aktiviteter i anläggningar som dessa påverkar trygghetskänslan hos deltagarna och det är kritiskt att trygghetsfaktorn är hög då man arbetar med grupper som upplever och hanterar skam-känslan. Trygghetskänslan börjar alltid i första hand vid platsen där aktiviteten äger rum, därefter hos personal och aktiviteter.

Sammanfattning:

- Att fokusera på tillgängligheten är viktigt, alltså om platsen har hissar, handikapp-toaletter, anpassade rum och lokaler, tröskelfria och breda dörröppningar m.m. Finns det inga funktionshinder på platsen så bidrar detta till en känsla av trygghet och välkomnande.
- Lokaliseringen är också en viktig faktor att ha med i beräkningen. Bjuder man in deltagare från hela landet är det viktigt att platsen är bra centrerad i Sverige med många kommunikationsvägar. Förbered extra genom att se vart sjukhus och vård finns i förhållande till platsen.
- Lär känna familjens behov för att lättare planera kring anpassade rum, kost, plats och lokaler.
- Kolla om konferensanläggningen är van att ta emot olika typer av grupper, för att försäkra er om att ni kommer att bli bra omhändertagna.
- Fokusera på att hitta platser som förmedlar en trygghetskänsla, detta är extra viktigt då man anordnar aktiviteter för grupper som upplever och hanterar skam-känsla.

b. Program

Som vi tidigare har nämnt lärde vi oss att planera aktiviteter som hade en bra balans mellan nöje och nytta. Vid varje aktivitet ordnade vi så att minst en sakkunnig person inom ämnet funktionsnedsättning var på plats för att informera och besvara alla möjliga frågor. Här är det självklart upp till arrangörerna att planera in rätt personer som ska tala. Vi har tidigare tipsat om förebilder som vi bjudit in som talat utifrån sina egna erfarenheter. Men vi har även haft andra typer av sakkunniga som hållit i olika typer av föredrag, t.ex. samarbetsorganisationernas egna förbundsjurister och samordnare.

Bortsett från att ha personer som håller i föredrag är det viktigt att deltagarna känner att de är omgivna av sakkunniga. Det är lättare för familjer att öppna upp sig efter att de format någon form av relation till en person, därav kan det vara bra att dessa sakkunniga är med från början till slutet av aktiviteten. I vårt projekt var de sakkunniga representanterna med i projektgruppen, vilket gjorde att de var med och planerade allt. De var redan insatta i aktiviteterna, målgruppen och projektmålen, vilket underlättade arbetet.

Det är även viktigt att anlita eller omge sig av människor som kan anordna aktiviteter med entusiasm. Som tidigare nämnt anlidade vi "Aktivera Ösjönäs" till vårt sommarläger och det var ett extern företag som kom med utrustning för att anordna aktiviteter där vi var. Dessa hade redan en kännedom om våra deltagare och allas behov och kunde därmed anpassa nivåerna på de aktiviteter som vi valde ut. Aktiviteterna var väldigt lätta att utföra och kunde även vara något som vi själva anordnade, men deras entusiasm, ödmjuka och fantastiska service bidrog till att deltagarna kände sig lite extra omhändertagna. Deras bidrag hjälpte även lägerledare att fokusera

på andra viktiga delar.

Arvsfonden ställer sig positivt till samarbete mellan flera aktörer och därmed har vi lagt stor vikt i att hitta bra samarbetspartners som tillsammans med oss ville driva projektet. Men det finns fler typer av samarbeten som man kan utföra om man hittar en gemensam faktor som gynnar båda parter. Vårt samarbete med projektet Opratat.se är något som uppkom på grund av att en kollaboration skulle gynna båda parter. Vi fick möjlighet att ta del av deras verktyg och de kunde få chansen att möta vår målgrupp. Ett tips är att söka efter andra arvsfondsprojekt inom liknande områden och fundera på om båda parterna kan tjäna på ett samarbete. Man kan införa samarbeten inom vissa specifika aktiviteter men även samarbeta på längre sikt genom att bjuda in till att ingå i en referensgrupp eller liknande. Ett annat exempel på ett samarbete är när vi fick kontakt med "Läsa för integration" som är ett projekt med syftet att uppmuntra barn till att vilja läsa mer. De hade tidigare inte nått ut till barn med funktionsnedsättningar, samtidigt som vår projektgrupp ville förmedla en speciell upplevelse för våra deltagande barn. Därav blev detta samarbete attraktivt för båda parterna.

När plats, personal och samarbeten är bestämda är det viktigt att fokusera på de specifika övningarna som aktiviteten ska omfatta. Även om vi arbetade med en specifik målgrupp, assyrier som är berörda av funktionsnedsättning, var det viktigt att först planera objektivet och därefter anpassa efter behov. Under sommarlägret behövde vi fundera objektivet på vilken upplevelse vi ville förmedla. Vi hade en objektiv diskussion och skrev upp saker som alla förväntar sig av ett sommarläger (oavsett målgrupp) och antecknade: åka kanot, åka fyrhjuling, rida på häst, skjuta bågskytte, bada m.m. Därefter gick vi in för att se om

varje aktivitet gick att anpassa så att alla kunde vara med oavsett funktionsvariation. I vårt fall anlät vi företaget "Aktivera Ösjönäs" som hjälpte oss att anpassa alla aktiviteter efter vår målgrupp och med hjälp av deras erfarenheter och kunskaper kunde alla deltagare vara med. Till exempel var kanoterna och fyrhjulingen anpassade så att man kunde få in hela rullstolar om man ville det.

Våra erfarenheter har lärt oss att barn med funktionsvariationer ser inte några begränsningar på sig själva. Det är oftast föräldrarna som ser dessa hinder och de är överbeskyddande. Vi har därmed ordnat aktiviteter som är så pass enkla att hela familjen kan aktiveras och delta tillsammans. Att ha anpassade aktiviteter kan även visa föräldrarna att det alltid finns alternativ. Barn kan testa att åka kanot, trots sina funktionsvariationer, med lite extra hjälp så går det alltid, detsamma gäller att åka fyrhjuling och andra aktiviteter. Familjer behöver inte tänka i samma tankebanor som tidigare, att de hellre stannar hemma än att delta då det finns alternativ.

Sammanfattning:

- Vid aktiviteter så är det bra att tänka på att anordna minst en sakkunnig inom ämnet funktionsnedsättning. Man kan bjuda in förebilder som vi tidigare har lyft upp, men även sakkunniga som t.ex. förbundsjurister och samordnare som kan hålla i föreläsningar.
- Ha gärna med sakkunniga som stannar från början till slutet av en aktivitet. Detta för att en del familjer inte vågar öppna upp sig förrän någon form av relation är etablerad.
- Anlita externa företag som kan anordna och anpassa aktiviteter efter deltagarnas behov.
- Inled olika samarbeten inför aktiviteter och även långsiktigt, t.ex. andra arvsfondsprojekt inom samma område där ni båda skulle tjäna på att samarbeta.
- Bestäm att ha aktiviteter som alla kan uppskatta t.ex. att åka kanot, gå därefter in och se hur ni kan anpassa aktiviteten för målgruppen, t.ex. se om det finns anpassade kanoter för rullstolar.

7. UPPFÖLJNING

I vårt projekt har vi använt oss av ett system som har varit genomgående i projektet för att på bästa sätt skapa en bra uppföljning på projektet och dess mål:

1. Dokumentera
2. Analysera
3. Revidera

Vi använde oss av våra dokumentationer från tidigare projektmöten som material vid en uppföljning. Dokumentationerna var våra minnesanteckningar/mötesprotokoll från tidigare projektmöten och där kunde vi läsa av vem som skulle göra vad och när. Uppföljningen sker oftast vid nästkommande projektmöte där vi går igenom mötesprotokollen för att stämma av mot verklighet och skapa en analys. Denna analys hjälpte oss att bedöma hur det har gått och vad vi eventuellt behövde ändra på. Uppnådde vi inte framgång var det viktigt att gå tillbaka för att bedöma och se vad vi kunnat göra annorlunda. Därefter fattade projektgruppen ett beslut över en eventuell revidering i vår arbetsprocess som sedan tillämpas. Vid nästa projektmöte gick vi med hjälp av tidigare mötesprotokoll igenom gamla beslut och analyserade resultatet för att se om ännu en revidering behövdes. Denna process var återkommande genom hela projektet och hjälpte projektgruppen att utföra effektiva uppföljningar.

Dokumentation är väldigt viktigt och något som man ska prioritera vid ett projekt. Vid projektledning är det inte bara viktigt att föra dokumentation som mötesprotokoll efter varje projektmöte, utan att man även dokumenterar under de olika aktivitetens gång. Om man doku-

menterar med bilder och videoklipp vid aktiviteterna kan man använda materialet i sin marknadsföring inför kommande aktiviteter. Materialet kan komma att bli värdefullt i syfte att göra en uppföljning i form av rapportering och presentation av projektet och dess resultat för referensgrupper, styrgrupper, huvudman eller andra intressenter.

Sammanfattning:

- Dokumentation är det allra viktigaste materialet för en uppföljning. För ni mötesprotokoll/minnesanteckningar under varje projektmöte kan ni använda anteckningarna som guide vid en uppföljning vid nästkommande möte.
- Dokumentation i form av film och bild är också värdefullt, inte endast i marknadsföringssyften, men för uppföljning och rapportering för andra intressenter som huvudman och referensgrupp.

8. DIALOG MED HUVUDMAN

a. Kommunikation

Funka utan skams huvudman är även projektets finansiär, Allmänna Arvsfonden. Som tidigare nämnt så arbetar alla myndigheter, stiftelser, företag och organisationer annorlunda. Samtliga har egna värderingar och de olika organisations kulturerna varierar. Om ni inte har drivit ett Arvsfondsprojekt tidigare är det ännu viktigare för er att hålla en god kommunikation med huvudmannen. Varje projekt tilldelas ofta en egen handläggare som har hand om och är insatt i ert projektet. Har man en regelbunden kommunikation med sin handläggare så lär man känna företagskulturen och organisationens värderingar och förhållningssätt i olika situationer. Genom en god kommunikation, speciellt vid frågeställningar, lär projektgruppen känna Arvsfonden och få insikt kring hur projektet ska agera inom Arvsfondens ramar, villkor och regelverk. På samma vis får handläggaren en chans att lära känna er verksamhet och er som projektledare.

Lär man känna sin huvudman så ökar chansen för att ett projekt ska flyta på effektivt och självständigt utan avbrott. Projektet behöver flyta på och arbeta självständigt, därmed behöver man tidigt få en insikt kring hur man hanterar olika ärenden som t.ex. budgetändringar eller komplikationer så att projektet kan arbeta utan avbrott. Uppstår komplikationer som inte går enligt projektplanen är det klokt att tidigt ta kontakt med handläggaren för att se över hur man kan lösa utmaningarna. Behöver man ändra i budgeten måste man ofta be sin handläggare om en revidering över budgeten men vid mindre ändringar behövs ibland inte en revidering. Vid en regelbunden kommunikation får man mer vetskap kring hur man får agera och han-

tera budgeten i fråga.

Sker större komplikationer så behöver huvudmannen ibland handlägga och fatta beslut, vilket kan innebära att projektet behöver ta ett uppehåll. Men med en god kommunikation kan detta ofta gå smidigt utan att det hämmar projektmålen. Alla parter tjänar på att projektet ska gå bra, därmed är det viktigt att se på kommunikationen med huvudmannen som nödvändigt och positivt.

Sammanfattning:

- Regelbunden kommunikation med huvudman är kritisk för att ett projekt ska agera inom ramar för huvudmannens villkor.
- Ta tidigt upp frågeställningar med handläggare för att effektivt lösa komplikationer.
- Lär känna huvudmannen för att arbeta självständigt och effektivt utan avbrott i projektet.
- Sker större komplikationer behöver handläggare ofta fatta beslut, vilket kan innebära ett uppehåll i projektet, men med god kommunikation kan processen effektiviseras.

b. Hur gör man så att projektet blir ordinarie verksamhet

Den viktigaste frågan för en huvudman när det kommer till ett projekt är hur projektet blir till ordinarie verksamhet efter projektavslut. Här behöver man bryta ner projektet och dess mål till mindre delar för att se hur varje del kan bli till ordinarie verksamhet.

SAMMANKOMSTER:

Något av det viktigaste som projektet förmedlar till målgruppen under aktiviteterna är själva sammankomsterna. Vid varje aktivitet så får familjerna träffa andra familjer med samma bakgrund och andra behov. Denna typ av integration har varit värdefull för deltagarna och för projektet att uppnå sina mål. Sammankomsterna har skett i form av nätverksträffar, veckoslutskurser och sommarläger och samtliga kräver finansiering.

Riksorganisationen kommer inte ha möjlighet att finansiera framtida sammankomster för enbart denna specifika målgrupp utöver sin dagliga verksamhet. Dock anordnar Riksförbundet årligen större sammankomster och aktiviteter för samtliga medlemmar i hela landet. Vid sammankomsterna kan organisationen tillämpa de kunskaper som värvats under projektet, dvs att anordna samma aktiviteter men med extra hänsyn till tillgänglighet som t.ex. breda och tröskelfria gångar, handikappanpassade toaletter och så vidare. Genom denna typen av planering hoppas riksförbundet att kunna attrahera alla, även personer med funktionsnedsättningar.

Riksförbundet delar även med sig av riktlinjer och tips kring hur man kan arrangera aktiviteter för att vara mer inkluderande för alla målgrupper. Sedan hoppas vi på att de nätverk som har skapats genom projektet är tillräckligt starka för att själva

styra upp egna sammankomster, även här kan de ta hjälp av sina lokala föreningar.

KUNSKAPSFÖRMEDLING:

I flera av de assyriska lokala föreningarna har det etablerats kontakt med samarbetsorganisationernas egna lokala föreningar. De lokala föreningarna kan tack vare projektet använda sitt utökade kontaktnät för att bjuda in sakkunniga till sina föreningar för att hålla i olika föredrag.

Riksförbundet har även lanserat en hemsida för projektet Funka utan skam där information om projektet och alla samarbetsorganisationer lever vidare. Får andra assyrier som är berörda av funktionsnedsättning i framtiden höra om projektet kan de fortfarande ta del av en hel del information som projektet har förmedlat via sina samarbetsorganisationer. Det finns även direktlänkar till samarbetsorganisationernas egna hemsidor så att man på egen hand kan söka hjälp via de förbunden som dagligen arbetar med dessa frågor.

UPPLYSNING:

Funka utan skam har via Assyria TV släppt olika program som lyfter ämnet funktionsnedsättning i olika sammanhang. Dessa program finns kvar på Assyria TV:s hemsida och kan enkelt komma åt via projektets egna hemsida där alla inslag finns samlade. På detta vis kan intresserade fortfarande ta del av all information som förmedlats via de olika inslagen, trots att projektet är avslutat.

Sammanfattning:

- En viktig fråga för en huvudman är hur projekt kan bli till ordinarie verksamhet. Funka utan skam presenterar hur projektet till vissa delar kan bli till ordinarie verksamhet.
- När Riksorganisationen anordnar de årliga aktiviteterna för medlemmarna kommer man anpassa aktiviteter för alla målgrupper, speciellt för personer med funktionsnedsättning. Aktiviteterna kommer vara anpassade efter tillgänglighet som att äga rum i lokaler med hiss, breda och tröskelfria öppningar och handikappanpassade toaletter.
- De lokala föreningarna kan ta del av riktlinjer och tips kring hur de kan vara mer inkluderande i sina aktiviteter på lokal nivå.
- Med hjälp av Funka utan skams hemsida kan information förmedlas till personer med funktionsnedsättning trots att projektet är avslutat.
- Upplysning och informationsspridning om ämnet funktionsnedsättning har skett via egna inslag på Assyria TV, dessa inslag finns kvar på hemsidan och är samlade på funkautanskam.se

Assyriska riksförbundet

Hantverkarsvägen 2, Södertälje - Tel: 08 550 160 83